

บทที่ 2

จุดมุ่งหมายและขอบเขตของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

ในการเรียนการสอนวิชาใดก็ตาม ผู้สอนจำเป็นจะต้องเข้าใจเนื้อหาในวิชานั้นให้
ต้องแท้ นอกจากจะต้องรู้ในเนื้อหาเป็นอย่างดีแล้ว สิ่งที่ผู้สอนจำเป็นจะต้องรู้อีกก็คือ จุดมุ่งหมาย
ของวิชานั้นทั้งนี้ เพื่อให้การสอนและการวัดผลเป็นไปอย่างเที่ยงตรง การเรียนการสอนประวัติ-
ศาสตร์ก็เช่นกัน ผู้สอนจะต้องมาทำความเข้าใจเสียก่อนว่าในการสอนประวัติศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไป
นั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร

ลาวิส (Lavisse) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้
ดังนี้

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในอารยธรรมต่าง ๆ ของโลกได้มีความรู้เกี่ยวกับการตั้งตัว
และความเจริญของชาติบ้านเกิดเมืองนอน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่โลกมีเกี่ยวข้องกับชาติของ
ตน และความเกี่ยวข้องระหว่างชาติของตนกับโลกสอนให้มีปฏิกริยาอันถูกต้องต่อชนชาติต่าง ๆ
สอนให้มีความคิดกว้างขวางขึ้นและให้เกิดความเข้าใจ ไข่แต่เพียงสภาพการณ์ปัจจุบันของชาติ
และของโลก แต่ให้เข้าใจหน้าที่ของตนเองที่จำต้องมีต่อชาติของตนด้วย นั่นคือหน้าที่ของการสอน
ประวัติศาสตร์ในโรงเรียน

ฮิล (Hill) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า
การสอนประวัติศาสตร์สามารถช่วยฝึกให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีการแสดงออก
ที่มั่นคงได้อย่างถูกต้องและแน่นอน นอกจากนั้น ยังช่วยแยกแยะสิ่งที่มีสาระประโยชน์ออกจากกัน
อย่างเด่นชัด เช่นสามารถสังเกตเห็นการโฆษณาชวนเชื่อและความจริงว่าแตกต่างกันอย่างไร
ประวัติศาสตร์ช่วยให้คนรู้แจ้งในปัญหาชุมชนสมัยใหม่ การเมืองสังคมและเศรษฐกิจในสมัยของตน
อนึ่ง ประวัติศาสตร์เป็นเสมือนบทเรียนที่สอนให้คนเข้าใจเพื่อเตรียมรับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ
ที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เอลเลน (Allen) ได้กล่าวว่า เป้าหมายในการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น ก็คือ การเรียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ที่คล้ายคลึงกัน

จากจุดมุ่งหมายที่กล่าวมา เราจะสรุปจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ได้ดังนี้

1. ให้รู้จักและเข้าใจเหตุผลหน้าที่ ๆ คนที่พึงมีต่อชาติ
2. ให้มีความรักชาติ
3. ให้รู้จักรับมรดกจากบรรพบุรุษซึ่งได้มีตกทอดมาถึงตน และรักษาไว้ให้คงทนถาวรต่อไป
4. ให้มีความเข้าใจในเรื่องชาติที่ตนอยู่ อยู่ที่ตนเอง
5. ให้รู้จักขอบคุณต่อผู้นำในด้านต่าง ๆ ของชาติ และผู้สร้างความสำเร็จให้แก่ชาติ ในแง่ต่าง ๆ ที่ทำให้ชาติของเราอยู่ และสะดวกสบายถึงเพียงนี้
6. ปลุกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจอันถูกต้องในเรื่องสัญชาติ โดยจะต้องรู้จักคุณงามความดีของบุคคลทั่วไปในประวัติศาสตร์
7. อบรมในแง่ศีลธรรม ให้บังเกิดความเสียสละ ความอดทน ความเพียร การบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความก้าวหน้า ความซื่อตรง ต่อหน้าที่ ความกล้าหาญ ฯลฯ เห็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างจงใจให้ตนเดินไปสู่ทางที่ดี
8. อบรมให้มีเหตุผล เข้าใจเหตุผลมีความคิดรู้จักตัดสินใจ เพราะประวัติศาสตร์เต็มไปด้วยเหตุการณ์อันเป็นผลของความนึกคิดและการกระทำของบุคคลที่แล้วมายังให้เกิดเป็นผลได้ตามการกระทำและกรณีแวดล้อมเท่านั้น เช่นประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีเหตุผล ซึ่งได้เป็นไปจริงและเกิดแล้วจริง นับว่าเป็นการฝึกหัดสมองในแง่ความคิดปฏิบัติไหวพริบอยู่เสมอ
9. อบรมในแง่สังคม ในฐานะที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม อบรมในหน้าที่สังคมหน้าที่พลเมือง
10. อบรมความเข้าใจทั่ว ๆ ไปในการอ่านข่าว ในการฟังข่าวคราวข้อความหนังสือ คำรับคำร่าทั่วไป ย่อมมีสิ่งที่เกี่ยวข้องไปถึงอดีตถึงชนชาติอื่น ทำให้เกิดความเข้าใจเพราะเข้า

ใจถึงต้นเรื่อง หรือเบื้องหลังของเหตุการณ์นั้น ๆ

11. เป็นการเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความนึกคิด เกี่ยวกับจารีตประเพณี
12. มุ่งเน้นให้เกิดความคิดคำนึง เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นเหตุการณ์ที่ได้มีขึ้นจริง และตัวคนก็มีจริง
13. เป็นการเตรียมตนเพื่อชีวิตอันแท้จริง เพราะได้เข้าใจเบื้องหลังของเหตุการณ์ได้ใช้ความคิดสรุปโดยทั่ว ๆ ไป ว่าอะไรเป็นมาอย่างไร เพราะเหตุใดอะไรเป็นไปได้อะไรเป็นไปไม่ได้

ส่วนจุดมุ่งหมายในการเรียนพฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์นั้น เฉลิม มลิลลา (2525) ได้สรุปไว้ 15 ประการดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความมุ่งหมายของกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
2. ให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา แนวความคิดต่าง ๆ คุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์
3. ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความคิดรวบยอด (มโนทัศน์ Concept) เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรและแบบเรียน ตลอดจนมีความสามารถในการวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ได้
4. ให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายในเชิงวิเคราะห์ และสามารถประยุกต์หลักเกณฑ์และความคิดรวบยอดไปใช้เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหา และกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดและสติปัญญาได้อย่างเหมาะสม
5. ให้มีความรู้ความเข้าใจสภาพการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์ลักษณะและสภาพการเรียนการสอนที่ดี และที่บกพร่องได้ กับทั้งมีความสามารถที่จะปรับตัวและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วย
6. ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์จิตวิทยาบางประการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น และสามารถมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้ได้ผลดีได้

7. ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) และหรือวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เป็นแม่บทในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ให้มีทักษะสามารถเลือกและใช้เทคนิคและกลวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา รวมทั้งสภาพการสอน และองค์ประกอบในการเรียนรู้ที่ดีตามหลักวิชา

9. ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถและรักที่จะทำการวางแผนเตรียมการก่อนสอนในรูปของการจัดทำโครงการสอน และบันทึกการสอนได้เป็นอย่างดี

10. ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการเลือกและใช้สื่อการสอนไว้อย่างเหมาะสม

11. ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถและรู้จักการควบคุมชั้นเรียน การแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผลและมีคุณธรรมรวมทั้งการสร้างบุคลิกภาพและบรรยากาศการเรียนรู้ สอนที่ดีและเหมาะสมได้

12. ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถสังเกต (Obsevable) การสอนอย่างมีระบบได้

13. ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดกิจกรรม (Activities) สอดแทรกและผสมผสานกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

14. ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถและรักที่จะติดตามผลและประเมินผลงานการเรียนการสอนได้

15. ให้มีทักษะและสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ทั้งหมด มาแสดงออกซึ่งแนวการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจอย่างมีระบบและระเบียบ กับสามารถและมีความเข้าใจในการปรับปรุง (Adjust) และเสริมสร้างพฤติกรรมการสอนของตนให้ดีขึ้นภายหลังจากได้รับการนิเทศ (Supervision) และหรือการติชมแล้ว

ขอบเขตของวิชาประวัติศาสตร์

สำหรับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. **วิชาเอกบังคับ** คือวิชาที่นักศึกษาวิชาเอกประวัติศาสตร์ต้องเรียนมีทั้งหมด 11 วิชา (33 หน่วยกิต) ได้แก่

- HI 101 ประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตก เลือกวิชาใดวิชาหนึ่งซึ่งยังไม่
ได้เลือกเรียนในวิชาพื้นฐาน
- HI 102 ประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตก เลือกวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งยังไม่
ได้เลือกเรียนในวิชาพื้นฐาน
- HI 221 ประวัติศาสตร์ไทย 1
- HI 222 ประวัติศาสตร์ไทย 2
- HI 331 ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน
โดยสังเขป
- HI 341 ประวัติศาสตร์เอเชียใต้
- HI 361 ประวัติศาสตร์ยุโรป (ประมาณ ค.ศ. 476-ค.ศ. 150)
- HI 362 ประวัติศาสตร์ยุโรป 2 (ประมาณ ค.ศ. 1450-ปัจจุบัน)
- HI 402 ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย 2
- HI 414 ประวัติศาสตร์นิพนธ์ (Historiography)
- HI 451 ประวัติศาสตร์เอเซียตะวันออกเฉียงใต้
- HI 483 ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาในคริสต์ศตวรรษที่ 20

2. **วิชาเอกบังคับเลือก** รวม 18 หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่เป็นหมายเลข 300 ถึง 392 2 กระบวน
วิชา (6 หน่วยกิต) ให้เลือกเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่เป็นหมายเลข 400 ถึง 499 4 กระ
บวนวิชา (12 หน่วยกิต)

วิชาประวัติศาสตร์หมายเลข 300-399 มีทั้งหมด 24 กระบวนวิชาดังต่อไปนี้

HI 311 ภูมิวิถีใน 5 มหาประเทศ

HI 312 อารยธรรมเปรียบเทียบ

HI 313 การปฏิวัติอุตสาหกรรม

HI 321 ประวัติศาสตร์การเมืองไทย ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2470
จนถึงปัจจุบัน

HI 332 ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย

HI 323 โบราณคดีไทยและประเทศใกล้เคียง

HI 332 ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนการเข้ามาของชาวจีน

HI 333 ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังการเข้ามาของชาวจีน
จนถึงสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2

HI 334 ประวัติศาสตร์ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

HI 342 ประวัติศาสตร์เอเชียใต้ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงสิ้นราชวงศ์คุปตะ

HI 343 ประวัติศาสตร์เอเชียใต้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 จนถึงการสิ้นสุดของ
ราชวงศ์โมกุล

HI 344 ประวัติศาสตร์เอเชียใต้ตั้งแต่ชาวยุโรปเข้ามาในอินเดีย จนถึงอินเดีย
ได้รับเอกราช (ค.ศ. 1947)

HI 351 ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19

HI 363 ประวัติศาสตร์อารยธรรมกรีก และโรมัน

HI 365 ประวัติศาสตร์ยุโรปคตินยุคใหม่ ประมาณ ค.ศ. 1450 - 1789

HI 368 ประวัติศาสตร์การทูตยุโรป ตั้งแต่แรกเริ่ม จนถึง ค.ศ. 1815

HI 369 ประวัติศาสตร์ยุโรปตะวันออก ตั้งแต่แรกเริ่ม จนถึงปัจจุบัน

HI 371 ประวัติศาสตร์จักรวรรดิรัสเซีย

HI 372 ประวัติศาสตร์ การทูตสมัยจักรวรรดิรัสเซีย

HI 373 ประวัติศาสตร์แนวคิด และวัฒนธรรมสมัยจักรวรรดิรัสเซีย

HI 381 ประวัติศาสตร์ สหรัฐอเมริกา 1

HI 382 ประวัติศาสตร์ ละตินอเมริกา ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงประมาณ ค.ศ.1914

HI 391 ประวัติศาสตร์ แอฟริกา 1

HI 395 ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง

วิชาประวัติศาสตร์ หมายเลข 400-499 มีทั้งหมด 40 กระบวนวิชาดังต่อไปนี้

HI 401 ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย 1

HI 411 กำเนิดและการสิ้นสุดระบอบอาณานิคม

HI 412 ประวัติศาสตร์สงครามกองโจร

HI 415 การวิจัยและภาคินพนธ์ทางประวัติศาสตร์

HI 421 ประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศของไทย

HI 422 ประวัติศาสตร์ไทยสมัยเฉพาะ

HI 423 ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย

HI 431 ประวัติศาสตร์ พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

HI 432 ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

HI 433 เอกสารประวัติศาสตร์ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

HI 434 ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

HI 441 ประวัติศาสตร์เอเชียใต้ ภายหลังประกาศเอกราช จนถึงปัจจุบัน

HI 442 ประวัติแนวความคิดและอารยธรรมเอเชียใต้

HI 443 หัวข้อที่น่าสนใจในประวัติศาสตร์ เอเชียใต้

HI 452 ประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่

HI 453 ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่

HI 454 ประวัติศาสตร์เกาหลีสมัยใหม่

HI 455 บทบาทของจีนต่อกิจการโลก

- HI 456 ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก
- HI 457 ประวัติศาสตร์การพัฒนาทางปัญญาของเอเชียตะวันออก
- HI 458 เอกสารประวัติศาสตร์ เอเชียตะวันออก
- HI 461 ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยใหม่ (ค.ศ. 1789 - 1919)
- HI 462 ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยปัจจุบัน (ค.ศ. 1919 - ปัจจุบัน)
- HI 463 ประวัติศาสตร์อังกฤษ สมัยใหม่
- HI 464 ประวัติศาสตร์ ฝรั่งเศส สมัยใหม่
- HI 465 ประวัติศาสตร์ เยอรมนี สมัยใหม่
- HI 466 ประวัติศาสตร์การทูตยุโรป ตั้งแต่ ค.ศ. 1815 - ปัจจุบัน
- HI 467 ประวัติศาสตร์การพัฒนาทางปัญญาของยุโรป
- HI 471 ประวัติศาสตร์สหภาพโซเวียตรัสเซีย
- HI 472 ประวัติศาสตร์การทูตของสหภาพโซเวียตรัสเซีย
- HI 473 ประวัติศาสตร์แนวคิดและวัฒนธรรมสมัยสหภาพโซเวียตรัสเซีย
- HI 474 เอกสารประวัติศาสตร์รัสเซีย
- HI 481 ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา 2
- HI 482 ประวัติศาสตร์ละตินอเมริกา ในศตวรรษที่ 20
- HI 484 ประวัติศาสตร์การทูตของสหรัฐอเมริกา
- HI 485 ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา
- HI 486 ประวัติศาสตร์การพัฒนาทางปัญญาของสหรัฐอเมริกา
- HI 487 เอกสารประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา
- HI 488 ประวัติศาสตร์การทูตของประเทศในกลุ่มละตินอเมริกา
- HI 491 ประวัติศาสตร์แอฟริกา 2 (ค.ศ. 1800 - ปัจจุบัน)